

Professor, Dr. phil. H. P. Steensby.
død d 20. Oktober 1920.

Geografisk Tidsskrift, Bind 25 (1919)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0025-PDF/gto_0025_68048.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=68048>

pdf genereret den : 22/5-2008

Slaverne var iøvrigt ikke prisgivet livsvarigt Slaveri. De kunde bl. a. løskøbe sig, hvis de kunde skaffe en Sum, der væsenlig oversteg, den der var betalt for dem og ved at overgaa til den muhammedanske Religion. Det var ikke saa faa Russere, der overgik til Islam. Mange forsøgte at flygte; men Flugten var meget besværlig; thi i Stepperne Nord for Khiva risikerede de at blive fanget af Kirgiserne og atter solgt paany, og kom de i deres tidligere Hververs Besiddelse, ventede der dem grusomme Straffe.

Lige fra 1620 til Indtagelsen af Khiva har Rusland forsøgt at faa Slaverne frigivet ad diplomatisk Vej. Alle de Gesandtskaber, der i Aarenes

Løb blev sendt til Khiva, bragte altid nogle for uhyre Summer løskøble Russere med sig tilbage og ved Indtagelsen af Khiva fandtes der endnu kun 21 russiske Slaver foruden 25000 persiske, som alle blev sat i Frihed. Af Frygt for Rusland havde Khanen forinden Indtagelsen ladet flere Hundrede russiske Slaver frigive.

Fra de i Tidernes Løb røvede persiske Slaver og Slavinder stammer de mange iranske Typer, der findes i Khiva imellem Usbegerne, og som hører til de smukkeste blandt Befolkningen. Ved Skønhed udmærker Usbegerne sig ikke.

Min Rejse til Khiva er beskrevet i Geogr. Tidsskrift Bd. 15. S. 121 med Illstr. og Kort.

Professor, Dr. phil. H. P. Steensby.

død d. 20. Oktober 1920.

Paa Hjemvejen fra en Studierejse i Nordamerika er Professor H. P. Steensby pludselig død, 20 Oktober 1920. Hermed er afsluttet eller rettere afbrudt et Liv, der var viet Videnskaben og som ikke var levet forgæves, skønt det ikke naaede at indfri alle de Løfter, det havde givet.

Den Ild, der brænder i alle sande Videnskabsmænds Hjærter, havde Steensby sin fulde Part af. Hvad der kendetegnede ham var frodig Iderigdom og Friskhed i Opfattelsen af videnskabelige Problemer. Friskhed og Fantasi er værdifulde Forskersegenskaber. Hos Steensby gav de sig Udslag i nye, undertiden overraskende Synspunkter og Hypoteser. At Ideerne lejlighedsvis kunde fange ham ind og hindre ham i klart at vurdere Kendsgeneringer, der stod Ideerne i Vejen, eller faa ham til at bygge højere, end det forhaandenværende Materiale tillod, er en Skæbne, som mange fortræffelige Videnskabsdyrkere maa dele. Særlig vanskelig var desuden den Vej, han fulgte; Kulturgeografien er et Felt, der endnu er overmaade lidet opdyrket, og som stiller meget store Krav i Retning af Viden, Kombinationsevne og Tankeklarhed.

Interessen for Kulturhistorie var tidlig vaagen hos Steensby. Til den føjede sig Trangen til naturvidenskabelig Erkendelse. Som Studiefag ved Universitetet valgte han Naturhistorie og Geografi med Etnografi som Speciale. Skønt Etnografi er en kulturhistorisk Videnskab, har den nogle af sine bedste Dyrkere blandt Mænd med naturvidenskabelig Uddannelse. Steensby var stærkt etnografisk interesseret og har muligvis en Tid tænkt sig en etnografisk Løbebane. Hans egentlige Felt blev dog det kulturgeografiske eller »Antropogeografien«, som han foretrak at kalde det. Den menneskelige Kulturs Tilpasning til Naturforholdene var hans Hovedproblem. Men ad den antropogeografiske Forsknings Vej søgte han at løse Spørgsmaal af væsentlig kulturhistorisk Art. saasom Eskimokulturens Oprindelse og Vandringsveje. De Skildringer af Eskimokulturens

Lokalformer i deres Afluængighed af det geografiske Milieu, som han gav i sin Doktordisputats »Om Eskimokulturens Oprindelse«, er utvivlsomt det værdifuldeste, han har skrevet. Hos de amerikanske Etnografer vakte dette Arbejde dog først den Interesse, det med Rette kunde gøre Krav paa, da det efter en Aarrækkes Forløb udkom i ændret og udvidet Skikkelse som »An anthropogeographical study of the origin of the Eskimo culture«. Dr. Clark Wissler, som indtager en Førerstilling indenfor Nordamerikas etnografiske Videnskab, gav Steensbys Bog en særdeles velvillig Anmeldelse i »American Anthropologist« for 1918; han gjorde ganske vist heri opmærksom paa nogle af Bogens etnografiske Mangler og polemiserede imod Forsøget paa at løse rent kulturhistoriske Spørgsmaal ad geografisk Vej, men sluttede dog med at karakterisere Arbejdet som »a most suggestive and stimulating paper. Every student of general cultural problems should read it«.

En Rejse til Grønland 1909 gav fyldige Resultater, som nedlagdes i forskellige Afhandlinger i »Meddelelser om Grønland« (Contributions to the Ethnology and Anthropogeography of the Polar Eskimos. Etnografiske og antropogeografiske Rejsestudier i Nord-Grønland 1909).

Men ogsaa andre Himmelstrøg og Kulturproblemer end de arktiske talte til Steensbys Forskertrang. Agerbrugets Udviklingshistorie var et af de Emner, der optog ham stærkt. Paa en Rejse i Algier og Tunis 1908 fik han især Lejlighed til at studere Agervanding; i en Artikel-Serie i Geografisk Tidsskrift 1908-10 nedlagde han Resultaterne af denne Rejse. Ogsaa senere, efter at han 1911 var blevet Professor i Geografi ved Københavns Universitet, fortsatte han sine Studier over Agerbrugets Udviklingshistorie; han indsamlede nyt Materiale paa en Rejse i Ægypten og Sudan 1913. At han ikke naaede at give sine Agerbruks-Teorier den endelige Udformning og fuldstændige Begrundelse, maa dybt beklages.

I senere Aar gav Steensbys historiske Interesse sig Udslag i en ny Retning. Ad geografisk Vej søgte han at underkaste Beretningerne om Pytheas' Rejser og om Nordboernes Vinlands-Rejser nye Tydninger. Stor Interesse vakte hans Teori om Vinlands geografiske Beliggenhed ved St. Lawrence (Norremen's route from Greenland to Wineland). I dette Arbejde om de gamle Nordboers Vinlandsferd kommer Steensbys bedste Egen-skaber til Udfoldelse.

Som Professor blev det Steensbys Opgave at fuldføre det

Værk, som hans Forgænger under meget smaa Former havde paabegyndt, nemlig at skabe et geografisk Laboratorium. Ved den Energi, hvormed han gennemførte denne Opgave, har han indlagt sig varig Fortjeneste af Universitetsgeografien. Ogsaa som Medlem af Det kgl. danske geografiske Selskabs Bestyrelse og af Kommissionen for Ledelsen af geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland virkede Steensby i den geografiske Videnskabs Interesse.

Gudmund Hatt.

Mindre Meddelelser.

Abbyssinien er som bekendt den eneste uafhængige Stat i hele det afrikanske Kontinent; thi medregne Liberia kan man næppe, da det er under amerikanske Negeres Kontrol. Og disse er ligesaa fremmede for de Indfødte, som Evro-pæerne vilde være. At Landet er uafhængigt af Evropa og styres af de Indfødte, skyldes jo Befolkningens Tapperhed. Landet er i Almindelighed ganske vel kendt især i den nordlige Del, hvormod den sydlige har ladet en Del tilbage at ønske i saa Henseende. I de seneste Dage har britiske Rejsende gjort Rejser herigennem ned til Rudolf-Søen og over til Nilen. Som Hele beskrives Abbyssinien at være et overordentlig smukt Land. Herlige Bjærgscenerier veksler med frugtbare, yndige Dale og græsbevoksede Højegne, der kun nu og da afbrydes af mindre Pletter af arid Natur. Bjærgene har en vidunderlig Blomsterflora og rigt Fugleliv. Floderne i det Indre, der oftest ikke naar Havet, fører betydelige Vandmasser, hvori Hobe af Kroko-diller holder til. Med Kommunikationer er det smaat bevendt. Over Floderne findes sjælden Broer i ydedygtig Stand, og kun én Jærnbane findes i Landet, nemlig fra det franske Djibuti ved Havet til Adis Abbaba og med Sidebane til Harrar. Denne Bane har en Længde af 725 km. Adis Abbaba, der er Hoved-staden, blev grundlagt i 1892 af afdøde Kejser Menelik. Da de naturlige Skove paa Stedet var bleven ødelagt, lod Menelik plante Eukalyptus, og disse er her som mange andre Steder trivedes saa godt, at Byen forekommer den Tilrejsende at være en Skov mere end en By. Den gennemkrydses af anlagte Veje og har talrige moderne Bygninger, af hvilke Legationernes og flere offentlige Bygninger er solide og smukke. Byen har flere Hoteller med Tennisbaner etc. Den en adskilt fra Kysten ved et lavt øde Land, der staar i grel Modsætning til de smukke abbyssiniske Højlande. Af andre større Byer kan nævnes Madji,

der er en typisk abbyssinisk By, medens Hovedstaden mere føles evropæisk. Madji ligger paa et Plateau, 2500 Meter højt. Klimaet er her tempereret om Dagen; men Nætterne er hunde-kolde og ofte taagede. I Madji holdes store Markeder. Forøvrigt ligger Agerbrugskolonier og mindre Byer spredt omkring ved Floderne og paa Bjærgterrasserne, oftest overordentlig idyllisk. I Syden er det mest Gallaer, der driver Agerbrug, ofte i For-bindelse med stort Kvægavl. Agerdyrkningen er primitiv; men den gode, sorte Jord giver dog rigelig Afgrøde af Majs, Durra, Hirse, Hør, Ærter, Hvede, Bomuld, Tobak og især Byg, der er den væsentligste Kornsort. Den søgte Frugt, Bananen, trives godt, ligesom Figen og Oliven ofte karakteriserer Smaalundene, i hvilke de sidste vokser vildt. Mange Højder er dækket med Skove af Juniperus og andre koglebærende Træer samt Mimoser og tornede Buske, og i disse huser en Mængde Leopardter. Stortvildt er ellers til Stede i ringe Antal. I adskillige lavere liggende Dale er Klimaet desværre meget usundt, og Malaria og Dysen-teri er almindelig forekommende Sygdomsfænomener. Terrænet Nord for Rudolf-Søen er plaget af uhyre Moskitosværme. Handelen imellem de forskellige Distrikters Befolkning foregaar mest paa de store Markeder, der holdes i Byerne. Her sælges Æsler, Faar, Geder, Bivoks, Kaffe, Skind, Huder, Tobak, indfødt vævet Bomuldstøj, smukke hjemmelavede Kurve i morsomme Former, Horn og forskellige Drikkekar etc. af Horn. Desværre er den grusomme Slavehandel endnu stærkt udbredt i Landet. Baade Slavehandlere og Røverbander har her et sjælden godt Opera-tionsfelt.

Professor Ole Olufsen er udnævnt til Korresponderende Medlem af *Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi i Stockholm.*